

Vâkîf Samedoğlu

BEN
BURADAYIM

TANRIM

Çev: Arif Acaloğlu

kömen

Ben Buradayım Tanrım

Kömen Yayınları 18
Türk Dünyası Şiir Dizisi 1

Kömen Yayınları
1. Baskı
Mart 2005

ISBN:975-6527-15-3

© Bu kitabın yayın hakları Kömen Yayınlarına aittir.
izinsiz bir bölümü veya tamamı çoğaltılamaz.

Kapak-Sayfa Tasarım
Kömen

Kapak Resmi: İlham Enveroğlu

Kömen Eğitim Elektronik Turizm Ticaret Ltd.Şti.
Kürkcü Mahallesi Rampalı Çarşı Zemin Kat Nu:15/A
Tel. 0332 353 47 15
eposta: komen54@hotmail.com

Baskı
Erdem Ofset
F.Çakmak Mah. Yayın Cad. Nu.33 Konya
0332 342 4617

Vâkıf Samedoğlu

BEN BURADAYIM TANRIM

Çeviren: Arif Acaloğlu

M.F.Axundov adına
Azerbaycan Milli
Kitabxanası
Kömen Yayınları

06941-5

116/2 = A)

Tanrıyla Sohbet

Şiir duadan başlar. Başka türlü de söylemek mümkün: tarihten biliyoruz ki şiir dua olarak başlamış, bir sanat olarak, edebi söz olarak dua biçiminde ortaya çıkmış. Tevrat, İncil, Kuran metinleri de buna birer örnektir, şaman ilahileri de...

*Tanrıya inanan gecemdir yine
Şiir söylüyorum dua yerine.*

Şair, Şairin Tanrıyla sohbetidir. Garip bir diyalogdur bu. Şair, Tanrıya hitap eder:

*Tanrı, biraz mehil ver,
Öldürme sakla beni.
Beş on yazılmamış şiirim
Beş on duam kalmış sana...*

Şair, Ulu Tanrıya yalvarıyor, ondan bir şeyler bekliyor, umuyor: yardım, imdat, necat, umut, açıklama, teselli. Sanki bu dualar, yakarıtlar Tanrıya ulaşmıyor:

*Belki dualarımı yolda vuruyorlar?
Yaralı dualar ulaşamıyor huzuruna Ulu Tanrı.
Kimin var Ulu Tanrı
benden başka bu dünyada?
Kimim var senden başka
bu alemde benim?
Sen tek, ben tek,
Ulu Tanrı.*

Tanrı susuyor.

Şair, hitaplarının cevapsızlığını dolaylı yolla da ifade ediyor:

*Duman, Tanrıya ulaşmayan dua gibi
inmiş açağı
yayılmış gökyüzüne.*

Fakat yine de cevap yok ki yok:

*Tanrı neden arkasını döner bize?
Sorulara bir soru sordurdım...
Bilseydim ki
Soru içilmeyeceğim cevap yerine.*

Bu nasıl bir diyalog böyle? Birisi hep sorar, sorar, ağlar, yalvarıp yakarır, yanıp yanıp yakılır. Ötekisi hep susar, susar... Umutlarını yitirmeyip de ne yapacaksınız? Belki:

Umut çalan kaçıy

Dünya kapatmış gitmiş.

Bu yağmurlu geçey Tanrı ağılamış gitmiş.

Ama Vâkîf Samedoğlu – yukarıdaki dizeler onundur – büyük bir gerçeği de biliyor: Tanrıya hitaplar cevapsız kalmaz. Ulu Tanrının cevabı, yaşadığımız bu dünyadır, her birimizin ve hepimizin bir arada ömrüdür, yaşamıdır, kaderidir.

Vâkîf Samedoğlu'nun bu yeni ve dolgun kitabı “Ben buradayım Tanrım” olarak adlandırılmıştır. Elbette ki dinî bir kitap değil bu, mersiyeler ya da sözün gerçek anlamlarında dualar derlemesi de değildir. Fakat kitabın ruhunu ve anlamını varlığın belki de en önemli konusu– insanla Tanrının ilişkileri oluşturmaktadır. Şimdi Sovyet rejimi çöktükten sonra herkes birdenbire yaman Allah sevdalı, dinci, dindar oldu. Ama Vâkîf'in Tanrıya inancı, Tanrıya yüz tutuşu, Tanrıdan bir yanıt, bir açıklama, bir teselli istemesi bugün değil, şiir dünyasına ilk adım attığı gündem başlamış. Otuz üç yıldır uzayıp gidiyor bu tek taraflı diyalog, sırları açabilmek, anlamak, cevap almak gayretleri...

Tanrıya otuz üç yıllık bu aralıksız sohbetin sonunda Vâkîf, derinden derine bir şeyin sonucuna varıyor:

Şimdi her sestem her güvülden

Suskunluğa dönmek vaktidir.

Millet devlet zirvesinden

İnsana inmek vaktidir.

Şimdi ne dua, ne beddua

Ne nezir vermek vaktidir.

Dünya susmalıdır artık

Tanrıya destek vaktidir...

Bu sonuca varabilmek için Vâkîf Samedoğlu bir şair olarak, Tanrıdan umduğu cevapları almadan önce, yalnızlık çö-

lünden, keder girdaplarından, umutsuzluğun ufaksuzluğundan geçmeli; halkın, dilinin trajedisini yaşamalı, manevi esirliğin, köleliğin muhteremlerini anlamalı, anlaşılacak derdine dayanmalıydı. Zamanemiz için nadir bir mertlikle geçti bütün sınavlardan Vâkîf. Bunu bütün sorumluluğumun farkında olarak teyit ediyorum, zira Vâkîf'in edebiyat yaşamının tamamı gözlerimin önünde geçmiştir.

Onun şiir yazmasını başlamasının tarihini anlatacak değilim, gün gelir bunu kendisi yazar. Ancak 60'ların başında Moskova'da okuduğum yıllarda şiirlerini daktilo ettiğim o ince sarı kağıtlar şimdi de dunyor ve ömrümüzün bir döneminin en munis anıları olarak Vâkîf için de benim için de azizdir.

Edebiyat araştırmalarında “60'lı yıllar kuşağı” olarak tanımlanan bir kuşağın temsilcileriydik biz. O yıllarda bizi çok sövüyorlardı, dövüyorlardı; şimdi de bazen sövüyor ve bazen de övüyorlar. Ama o kuşağın gerçek ruh halini, umutlarını ve umutların tükenişini, o kuşağın sevincini, acısını, gençlik ferahlığını, gençlik sevgini ve hüznelerini yalnız 60'lar kuşağının temsilcileri tam olarak anlaya ve ifade edebildiler. Günümüzün ruhsatlı kahramanları keşke o dönemin çilekeşlerine sabıka listesi tutmaya çalışmasalar. Doğduğu ve yaşadığı dönemi, yeri ve ortamı insan kendisi belirlemez. İnsanın seçimi yalnız yaşadığı zaman mekan ve ortam içinde insan gibi yaşamak ya da teslim olmaktır.

Bugün artık açığa çıkmış olan gerçekler prizmasından bakarak o yılların rejimini yalnız siyah tonlarda sunmaya karıştım. (Oysa o yıllarda bizleri daha çok hayata siyah gözlüklerden bakmakla ve koyu tonlarda tasvir etmekle suçluyorlardı). Artık tarih arşivlerinde yerini almış olan o dönemin belirli iyi yönleri, avantajları da vardı. Ama bir bütün olarak bizler – dönemin gençleri – etrafımızı sarmış olan ikiye bölünmüş, sahte-karlık, yalan, cehalet, anlaşmazlık ortamında, her özgür düşüncenin boğulduğu şartlarda yaşıyorduk, daha doğrusu yaşamaya çalışıyorduk. Duygu ve düşüncelerimizi yazılarımızda

dolaylı yollardan, satır aralarında, ima ve simgeler üzerinden aktarmaya çalışıyorduk. Ben bir zamanlar yazmıştım ki, başlı başına büyük bir dönemin edebiyatı yalnız Azerbaycan dilinde değil, hem de Ezop dilinde yazılıyordu. Anlatmak istediklerimizi kamufler etmek, resmi sansürden daha beter olan "edebi kamuoyu"ndan korunmak için çok değişik usuller ve değişik adresler kullanırdık. Karşılaştığımız haksızlıkları, millî esaretin, sömürgeci baskının, özgürlük gayretlerinin adresini kâh Afrika, kâh Küba, kâh Vietnam, kâh da yeryüzünde bulunmayan muhayyel bir ülke olarak gösterirdik. Vâkif da bazen böyle yapardı. İkinci kitabına 'Vietnam Derti' başlıklı bir şiir koymuştu. Bu şiirde; *'Sabahs da ölüer bugünüü ölen memleketin'*, keza *'Vatan tatlı bir şeydir / Tatlıdır talan olsa da / tatlıdır bir iki şiiri şarkısı yalan olsa da / Ama iki misli tatlıdır / İkiye bölünmüş Vatan'* ve buna benzer diğer mısralar elbette Vietnam'dan daha çok Azerbaycan'la ilgilidir. Fakat hatta bu denli "ideolojik" bir şiir bile makaslanarak, değişiklikler ve eklemeler yapılarak yayınlanmıştı. Şiirin bendeki ilk versiyonu (orijinal metne) bakıldığında, baskı sürecinde nasıl bir 'estetik ameliyata' tabi tutulduğu açıkça görülmektedir. Benim elimdeki nüshada yer alan bazı bölümler tabii ki basılan versiyondan da yer almazdı:

*Kolu bağlı insanlar var olduğu sürece
kapsı bağlı avlular
kapsız vatan var...
Sizin toprakta bıraktığınız izlerinizle
ke:idi topraklarında adınılayacaklar
özürlüğe insanlar...*

Çok uyanık olan sansür hiç böyle imalatı kaçırır mıydı? Ya da aşağıda yer alan mısralara bir kitapta yer verilemezdi ve verilmemiştir:

*Şimdi bizde geçerken
sizin toprakta sabah açıyor...*

Şair, burada Vietnam'la Azerbaycan arasında saat kuşakları farklılığının söz konusu olduğunu kitabın editörüne yüz

kere anlatsaydı bile, faydası yoktu. İdeolojinin koruyucuları kan çıkmayan yerden kaşıyarak kan çıkarıyorlardı; simce, ima olmayan yerlerde bile simge, ima arıyorlardı... bu denli açık bir ifade tarzının ise hiç şansı yoktu.

Bazen bir konuyu düşünüyorum, acaba diyorum, o yıllarda bizlerin birçoğunu, yazarları da şairleri de (ve bu arada Vâkif Samedoğlu'nu da) ideolojik sapmalarla, Sovyet yaşamını tahrif etmekle, sosyalist realizmi yöntemine karşı gelmekle ve daha nice eylemleri yapmakla suçlayanlar, bazen açık bazen gizli jurnalcik yapanlar bugün kendi vicdanları karşısında hiç hesap veriyorlar mı? O zaman Allahsız olup da bugün güya Allah'a tapanlar, samimi bir tövbeye kadırlar mı? O dönemin hızlı Sovyet ideologları bugünün hızlı anti-Sovyet ideologlarına dönüşürken, çünkü sözlerini, hareketlerini, görüşlerini hatırlıyorlar mı? Aralarından bir teki bile; "o zaman yanlış yaptık" gibi bir itirafa bulunabilecek kadar mert mi? "Hayat gerçeklerine, sanat ölçütlerine o dönemde asil sadık olanlar bizler değil de, bizim sövdüklerimiz, eleştiri bombardımanına tuttuklarımızda..." bunları söylemeğe cesaret eden olacak mı? Şimdi her şeyi partinin, KGB'nin, Glavlit'in ve daha başkalarının üzerine atmaktadırlar. Fakat o dönemde bir yayın editörünün, büyükten küçüğüne kadar her yayıncının, eleştirmenin, edebiyat zabıtasının baskısı, hükmü, zevki ya da zevksizliği herhangi bir parti memurundan, sansür yasaklarından, KGB korkusundan daha mı az önemliydi? Vâkif'ın bugüne kadar ancak iki kitabı ve birkaç dergide şiirleri yayınlanmıştı; oysa şimdi okuyuculara sunduğumuz bu kalın kitaba alınanlar onun yazdıklarının yalnızca bir kısmıdır. Bunun nedenleri arasında, onun şiirlerini anlamayan ya da anlamak istemeyen editörlerin zorbalığı, "edebiyat muhiti" olarak adlandırılan kişiliksiz insanların bayağı zevk ve anlayışları da yerini almıştır.

* Sovyet sansür yönetimi.

Herhangi bir editörün ağız kokusunu almağa, herhangi bir sansürçüye bir savunma yapmağa, bir eleştirme söz düellosuna çıkmamağa, deneyimsiz bir okura şiirin harikalarını ve büyüsunü açıklamağa Vâkıf'ın havalası yetmiyordu. O zaman da yetmiyordu, şimdi de yetmiyor. İnsanın enerji potansiyeli tükenmez değil. Bu enerjiyi ya yaratıcılık için kullanabilirsin ya da yazılanların yayınlanması için. Bazen bu iki tür faaliyeti bir arada yürütmek mümkün olabilir. Ama böyle olduğunda bile yazıların yayınlanmasına harcanan enerji miktarı, yaratıcılık için kaybedülen enerjiden düşmektedir. Vâkıf, yaratıcılığının tek bir sayfasını bile yazdıklarını ortaya çıkarabilmek isteğine kurban etmedi. Ve; "şair sözünden korkan ya cellat ya da delidir" özdeyişinde buldu. Vâkıf, şürsel 'ben'in bir anne yavrusunu korur gibi kondu. Bu bakımdan Vâkıf, aramızda herkesten daha özgürdü. Çünkü herkesten daha az yayınlanıyordu. Başka türlü de söyleyebiliriz; hepimizden az yayınlanıyordu, çünkü hepimizden özgürdü.

Ben bu tür bir yaratıcılık yoluna hak vererek, farklı bir edebiyatçı davranışını, yani yazılanları ortaya çıkarmak gayretlerin kinamak istemiyorum. Ayrıca bizim yayınlanmak isteğimiz sadece bir tanınmak isteği değildi ki (gerçi bunu da tamamen inkar etmiyorum). Esasen niyetimiz, kısıtlı imkanlar çerçevesinde, hayatın mümkün olduğunca daha fazla gerçeğini, insan kalbinin gerçeklerini, çağımız insanların gerçek yaşamını, düşünüşünü yansıtmak ve bunu yaparken de yüksek edebiyat ölçütlerine sadık kalabilmektir. Bu iş yapılmış olmasaydı, bütün bir dönemin basılı edebiyatı edebi değerlerden yoksun, sönük ve renksiz bir laf kalabalığı olarak kalabilirdi. Bu büyük amaca götüren yolda bazı tavizlerin de makbul olduğunu düşünüyorum ve bu gayretleri tarihin doğru düğün değerlendireceğine inanıyorum. Ama farkı bir yol da vardı, tamamen tavizsiz bir yol. Yani yazılanların okuyuculara bir yıl, beş yıl, on yıl, otuz yıl... belki de bir ömür boyu ulaşmayacağını bilerekten, tam bir içsel özgürlüğe ve serbestiye sahip edebiyat yaratmak. Vâkıf Samedoğlu yaratıyordu bu

edebiyatı... bu yolun tüm meşakkatli yalnızlığını bilerekten. Bunu gönüllü olarak bir edebi yaratıcılık ve yaşan şıartı edinen Vâkıf'ın dayanma yiğitliğinin içinde bir esef, küskünlük, kınıklık, şikayet notaları da vardır:

*Ana yaradım, toprağında
Bir izim kalmadı.
Doğuldu öldü şairin
Senin haberin bile olmadı.*

Vâkıf'ın poetik özgürlüğünün bir belirtisi de; "iyimser", her zaman "şen" olan resmi Sovyet ideolojisinin demir parmaklıkları, dikenli telleri arkasında Şair'in karamsar ve mutsuz olma hakkını koruyabildi. Böyle bir davranışın, böylesi bir dünya görüşünün yanıtı ve layık görüldüğü değer ise susturulmaktı.

*Yollar uzun, yollar kısa,
Ne fark eder
hangi elde, hangi yolu şaşırarak.
Eller bin bin, diller bin bin.
Ne fark eder
hangi elde, hangi dilde
susmak.*

1982'de yazmış olduğu bu şiirin yanıtını, yani kendi analinde susmanın, yayınlanmamanın, eserlerini okuyuculara sunamamanın karşılığını Vâkıf 1995'te şu mısralarla açıklamaktadır:

*Bana sessizlik el çalar
Böyle alkış olur mu?*

Diğer çağdaş şairlerimizin yüksek edebi yeteneğini, edebiyatımızda işgal ettikleri önemli yerlerini, edebiyat dilimize büyük katkılarını saygıyla değerlendirmekle beraber, Vâkıf Samedoğlu deneyiminin şiirimizde benzersiz, tekrarsız, nadir bir olay olduğunu düşünüyorum. Bu nadir olma özelliğini her şiiri, her mısra, her imgeyi örnek alarak kanıtlayabilirim. Ama bu tür bir aktarma işlemi basit bir envanter listesi etkisi bira-

kabilir. V. Samedoğlu şüirinin özelliğini, özgünlüğünü ve benzersizliğini hissetmek ve anlayabilmek için bu şüirleri toplu halde, hem de dikkatle, anlamların derin katmanlarına dalarak, şüirsel buluşları derinden kavrayarak okumak gerekir. Vâkıf Samedoğlu şüirinin 20. yüzyıl Azerbaycan Türk şüiri tarihinde önemli bir aşaması olduğu benim açımдан kuşku götürmeyen bir gerçektir. Eminim ki bu kanaatim bir gün, herkes tarafından bilinen bir gerçek olarak onaylanacaktır. Diğer bir taraftan ise, herkesin onayına ihtiyaç var mı? Öyle şüirler vardır ki onların değerini genel kanı, çoğunluğun görü-şü onaylamaktadır. Vâkıf şüirlerinin böyleleri bir onaylamaya, referandumla, soru anketine ihtiyacı yoktur. Vâkıf'ın şüiri farklı değerlere yaslanmaktadır. Şairi değerlendirirken onun şüirlerini sevenlerin niteliği niceliğinden daha önemlidir.

İleride çağımız insanların psikolojisini, içsel meraklarını, düşünce çırpınışlarını anlamak isteyenlerin Vâkıf Samedoğlu şüirlerine baş vuracaklarına inanıyorum. Çünkü bu şüirler dönemin kardiyoqramını, ciltlerle bilim kitaplarına kıyasla daha net ve dolgun biçimde yansıtmaktadır. Sonuç olarak dönemin manevi ve ruhsal manzarasını çiziyor. Bu bakımdan Vâkıf, yaşadığı zamaneve sıkı sıkıya bağlı şairlerimizdendir... kendi zamanının şairidir. Vâkıf, zamanın yaraladığı şairdir. Dönemin en ağır dertlerini, acılarını ve hüznlerini içinde yaşatan ve içinde ağlayan şairdir.

*Cennette
kuşlar nasıl öter?
Yüksekten mi alçaktan mı?
Cebennemde
şairler nasıl ağlar?
Yüksekten mi
yoksa bizim gibi mi?*

1982'de yazılan olan bu şüire atıf yaparken, Vâkıf'ın 29 yıl önce – 1964 yılında – yazmış olduğu mısralar da geldi aklıma:

*Cennet görmek isteyende
yumuyorum gözlerimi.
Cebennem görmek isteyende
açıyorum gözlerimi.*

Sovyet rejiminin belalı günlerinde bu tür şüirleri değil yayınlamak, birilerine okumak bile tehlikeliydi. Bunları yazmak ise daha büyük bir tehlikeydi.

Henüz 1969 yılında Vâkıf özgürlük arzusunu şöyle ifade etmişti:

*Sen benim öz annemin Özgürlük
Ben senin
yabancı kapılarında büyüyen evladım...
Sen son umudumun diktiği
beyaz bayraksın Özgürlük,
ben, seni dalgalandıran rüzgar.*

Daha 1982 yılında Vâkıf biliyordu ki:

*Heykellerin çoğundan soğuk geliyor,
buğ kokuyor
kardan yontulmuş bu anıtlar...
Güneş pıksa
ağlısa kapılar sığağa
Eriyecek heykellerin çoğu...
Buğ kokan bu anıtlar.*

Âşık demiş, “denilenler geldi başa”. Özgürlüğü, bağımsızlığı da gördük. Koca Sovyet imperatorluğu da çoktu, tarumar oldu. Ama:

*Biliyor musun
en boş niyet bile
kötülüğe dönüşür eninde sonunda
iktidar olan devrim gibi...*

Söylediğim gibi Vâkıf Samedoğlu şüiri zamanı, zamanın yaralarını, çağı ve çağın dertlerini, acılarını yansıtan bir şüirdir. Ama gerçek her şüir gibi de, zamanın üstünde, dönemin fevkinde bir sanat olayıdır. Ebedi sorunları; hayat, ölüm, aşk, hasret, yalnızlık dertlerini içeren bir dünyadır.

Hayat, ayrılığımı ölümlle insan arasında...

Tasavvuf şairlerinin nefesi duyuluyor bu mısradaki, vahdet-i vücud felsefesinin ışığı süzülüyor. Vâkıf şiiri, hayat ve ölüm üzerine düşüncelerle dopdolu, hem umut hem de umutsuzluk şüirdir. Umutsuzluk içinde kırılan ve ürkek bir umut kıvılcımı da görülmüyor bu şiirde.

*Ey Fuzulî şam-i şam encamına yoktur umut,
Bir tesellidir sene ol söz, ki derler var sübh.*

V. Samedoğlu'nun aşığına alınmış mısraları Ulu Üstadın bu beytiyle nasıl da aynı ahenktedir:

*Bu yerler de seviniyor
İçinden gülmese de.
Bir yerlerde ak gün var,
Gelse de gelmese de.*

Bu iki parçadaki umudun teselli çarları ya da tesellinin umut çaları biçim, teşbih bakımından değil, ruhen yakın ve akrabadır.

Yine Fuzulî'yle aynı havayı paylaşan başka bir motif:

*Edemen terk Fuzulî ser-i kuyun yarım,
Vatanımdır, vatanımdır, vatanımdır, vatanım.*

Vâkıf:

*Keşke yine uyuyaydım
Başım senin sol kolumda.
Millet' diye diye gülüm,
Öleydim senin yolunda.*

Yâre, kadına olan sevgi her iki parçada Vatan, Millet aşığıyla eşit bir duygu olarak algılanmakta, duyulmakta ve terennüm edilmektedir.

Nihayet Vâkıf Samedoğlu şiirlerinde sık sık tekrarlanan bir motif... kavuşmaktan korkmak ve kaçmak ("gelme, gelişinden yaman korkarım"), aşkın yalnız hasretleriyle yaşama isteği, yalnız çile çekmek arzusu, "Ya Rab bela-i aşk ile kıl aşına meni" yaklaşımının çağımıza uygun bir ifadesi değil mi?

Vâkıf Samedoğlu şiiri yalnızlığın şüirdir. Şairin yalnızlığı ıssız bir çölde yalnız kalmış insanın yalnızlığı değil, insan kalabalığında, insan bolluğunda duyulan bir yalnızlıktır. "Derdimi kime deyim, dünya dolu insanıdır" (Resul Rıza).

Vâkıf, 1982'de yazdığı bir şiirinde "Ömür yalnızlık verdi bana" diyor, ama bu şiirden 17 yıl önce yazmış olduğu şiirde de yalnızlıktan şikayet etmekte ("Ben de tek, tek, tek) ve bu şiirden on üç yıl sonra - 1995'te - yazdığı şiirlerinde de aynı duyguları yazılmaktadır. Kaderin, yaşamanın, aile sorunlarının neden olduğu yalnızlık değil, metafizik ve varoluşçu bir yalnızlıktır bu. Genel olarak insanın varlık karşısındaki yalnızlığı... Ölüm karşısında yalnızlığı... Tanrı karşısında yalnızlığı... Ve yalnızlık yükünü taşıma gücü... "Yalnızlığa inan, yaşa" diyor Vâkıf.

Bazı motiflerin tekrarı Vâkıf Samedoğlu'nun şiirlerine bir yeknesaklık kazandırsa da, şairin dünyayı algılama tarzının bir ömür boyu değişmezliğine, istikrarına hayret etmemek elde değildir. Otuz üç yıldır Vâkıf kendi şiirleri ile baş başadır ve bu şiirlerin yalnızlık derdine, ölüm korkusuna dayanmaktadır. Bence bu şiirlerde ölüm, ölüm korkusu, mezar motifleri biraz ölçüyü aşmaktadır. Bazen bu konuda Vâkıf'ı kinayarak; "yeter mezarlık şiirleri yazdığın", diyorum. Ama diğer bir yandan bakıldığında insanın ölümden daha önemli bir mesele var mı? Nazım Hikmet demiş:

*Ne ölümden korkmak ayıp,
Ne de düşünmek ölümi.*

Vâkıf gece ve gündüzün her anında, yaşının her döneminde ölümü düşünen şairdir. İşte değişik yıllara ait şiirlerden mısralar: "Nerde bekeleyim seni / Evde eşikte ya mezarda", "Ay, yarım... yıldızlar yok / Yaman ölmeli geçedir", "Tanrım beni yarı öldür / Yarı sakla ağlamaya", "Rüyamda bir mezar gördüm, keşilmemişti", "Gözlerimi yumduğumda Tanrıya haber verin", "Ömrümse sallanıyor ölümlüm beşliğinde", "Ölümden haber yok, ömürden mesaj", "Ruhu şad olan meyve bağlarında ölenlerin", "Ölümler ateş yakıyor",

"Ya günün başlangıcıdır, ya ömrün sonu", "Sevgilim, ben öldüğümde.." Bu tür örnekleri çoğaltmak mümkündür. herhalde bin yıllık şiir tarihimize ölümlü Vâkıf Samedoğlu kadar ciddiye alan, ölümlü bu denli ilgilenen ikinci bir şairimiz olmamış. Şair kendisi de bunu içtenlikle itiraf etmektedir:

*Acaba insan neden bilmek ister
kim ne diyecek, o öldüğünde.
Kim nasıl ağlayacak cesedinin başında?
Niçin insan oğlu gizli bir özlemle
kendini görmeye ister?
Niçin diriyken
yüz kere gömeriz kendimizi
tabutumuzcu koyarak
hısum-akraba, eş dost omuzlarına...*

Bence Vâkıf'ın şiirlerinde ölüm konusuna bu denli bağlılık, gerçek ölüm korkusundan ziyade, yalnızlık duygusuyla ilintilidir. Yalnızlığın sonudur ölüm. Defin, herkesin – dostların da, yabancıların da – sene acıdığı dakikalardır, senin dikkat odağı olduğun anlardır ve dolayısıyla yalnızlığın, ancak kendi içinde yaşayabildiğin bir ömrün bitişidir; bu döngüden kurtuluş yoludur. Bir de ki, şiirleştirilmiş (şürelleştirilmiş) deniyorum; şiirleştirilmiş, yani şiir konusu yapılmış) Ölüm, gerçek ölümden farklı ve yüksektir. Şiir yaşamın ölüm üzerinde zafere. Ölümü konu edinen şiir bile...

Evet, Vâkıf Samedoğlu şiiri Tanıyla sohbetir. Neyi yazarsa yazsın, şair Tanıyla konuşmaktadır: ömrü üzerine, ölüm üzerine, acımasız zamane üzerine, ebedi yalnızlık üzerine, bu yalnızlıktan kurtulma aldanışı (aşk) ve bu aşkın imkansızlığı üzerine. Bütün bu sohbetlerin ana teması tektir; şairin en güvenilir dayanağı Şüirdir, sadece şiir... Şiir Vâkıf dünyasında Tanıdan sonra en yüksek kavramdır. "Şiir yazıyorum" başlıklı ilk gençlik şiirinde Vâkıf, şiir yazma hakkını savunuyordu. Sonraki bütün yıllar boyunca da şair gibi yaşadı, şair ömrü yaşadı ve yaşamaktadır. Şiirleri de onunla bir arada "yaşlanarak, kocadı".

*Şiir yazmak tuttu beni
Aklımı kaybetmişim.
Şiir yazmak arzusundan
Dilime gelen sözcüklerin kuluyum,
İçimde kalanların delisi.*

Bu şiir çok önemli bir itirafla bitmektedir: "Dünya baha neymiş şiir yazmaya". Şair şu sonuca varıyor:

*...belki bana
yazmak yok,
şiir yazmak gerekir.*

Şairin en büyük arzusu kimsesiz bir bağ evinde, Tanrı mahkemesinde yüzleşen iki canı gibi, şiirleriyle karşı karşıya kalmaktır. Vâkıfa göre şiir yazmak, narkozsuz yapılan bir ameliyatta olduğu gibi, dayanılmaz acılara dayanmaktır üstelik. Şair, kendi kaderi ve akıllarda ebediyen kalmak isteği üzerine düşüncelerini şöyle toparlamaktadır:

*şair gibi değil
şiir gibi ölmek istiyorum
okunmak arzusuyla yazıyorum
baştan sona kadar okunmak...
ezber olmak istiyorum
kiminse hafızasında
beğenilmek sevilmek istiyorum deliler gibi...
şair gibi değil
unutulmayacak bir şiir gibi...*

Söylediğim gibi, Vâkıf için şüirden yüksekte sadece Tanrı var. Ama öyle anlar da vardır ki, "beyaz kağıt üzerinde yer yüzünün bütün mantıklarına meydan okuyan kalemin yalnızlığını" hiç kimseyle ve hiçbir şeyle değiştirmek istemiyor: "ne bir devlet bayrağının gölgesine / ne de bir kadının sesine / ne evlat nefesine / ne de, başıyla Tanrım, sana."

Evet, Tanrı – Şair ilişkilerinin bu düzeyi de var.

Vâkıf sanki bütün bu otuz üç yaşlı şiir dünyasını -Hazret-i İsa yaşındaki şair ömrünü- Tanıyla söyleşiye adanmış. Sanki Ulu Tanrıya soruyor:

"Neden, ama neden bana şair olmak işkencesini, yani yalnızlığı, ölüm korkusunu, anlamak derdini, aşk acısını, söylemek isteğini ve susmak zorunluluğunu reva gördün? Neden gençliğim esaret, haksızlık ve adaletsizliğin hüküm sürdüğü bir zamaneye denk geldi? Gücün, zorun hakkı çiğnediğini gördüm, halkımı desteksiz gördüm; zincirler kırıldığında, mahpushane duvarları yıkıldığında ise "köklele köle sahibi" oldu, "Özgürlük yalan oldu"... ve yine de bana "Ana toprakta bir gariban mezarı kazıldı." Yine de sessizlikten kulakların sağır olduğu yalnızlık çöluinde, insan kalabalığında da... seslerin, renklerin karmaşası içinde de kendimi tek, tek, tek hissettim. "batan gemiden atılan yükler gibi / kenara attım umutlarımı" ve gördüm ki "ömrün duvarında yine / bir ip asılı kepi yerine." "Uzakta bir rüzgar, rüzgarın üstünde bir bayrak" olduğunu bilsem de, ulaşamadım o rüzgara ve o bayrağa ve dünyanın her "gecesini son gece / her sabahını son sabah" gibi yaşadım. Neden, zaten sonu ölüm ve yokluk olan bu dünyada sevincimi böylesine kut, acılarımı böylesine bol eyledin? Neden ama? Neden?"

Sanıyorum, Tanrı'nın Vâkıfa yanıtını da duyabiliyorum: "Ey nankör, bütün bu acılan dile getirebilmen için sana yetenek de verdim ama. Bu az mı?"

Vâkıf Samedoğlu'nun kitabı önünüzdedir. Birçokları için bu kitap şairle ilk buluşmadır. Herhalde Vâkıfın şiirleriyle herkes ilk defa bu miktarda ve bu çapta tanışmaktadır. Bu kitabın yankılarının çok uzak yıllara ve uzak ellere yayılacağından eminim. Vâkıfın yukarıya almış olduğum mısralarını tekrar anımsatıyorum:

Okunmak istiyorum...

Baştan sona dek okunmak.

Vâkıf Samedoğlu en azından bunu hak etmektedir.

Anar Ekim-Kasım 1995

Neyin sıcığında bunalanlar özleyecek gölgemi?
Hangi renge boyayacaklar haritalarda ölkemi?
Şiirlerimi sevecekler mi duvarlar arkasında?
Ne parlayıp sönecek son günümün yakasında?
Et fiyatları düşecek mi pazarda
yoksa geçerli mi olacak ormanların belirlediği fiyatlar
Öpüşecek
öldürecek
vâ düşüncecekler mi karanlıkta?
İnsan mutlu olabilecek mi aşkın doğduğu an...
Akşamüzeri trenlerde çay dağıtacaklar mı içmeğe?
Pasaport, vize gerekecek mi sınırlardan geçmeğe?
Andersen masalları okuyacaklar mı?
Alfabe bilecek mi herkes?
Kür* taşacak mı sahihlerini
Yoksa barajlar üzerinden mi dökülecek Hazar'a?
Bir ömür boyu kaç kere ölecek insan?
Yol şaşıracaklar mı?
Mezar kazacaklar mı?
Camilerde mi yıkayacaklar ölenleri?
Kim sulayacak bulvardaki salkım söğütleri?

* Kür: Türkiye'nin doğusundan başlayıp, Gürcistan ve Azerbaycan topraklarından geçerek, Hazar'a dökülen nehir.

Ş-17690

Mezarımın başucuna
ne mezar taşı koyun
ne de heykel...
Bir çift ayakkabı bırakın
ayağı yalın olan giyip gitsin...
1963

16

Batmakta olan geminin yükleri gibi
Bir kenara fırlatıyorum umutlarımı.
Bugün yine bir ip sallanıyor
ömrümün duvarında
kapı yerine...

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

1964

17

Anar'a

İçime aşk yazar
Hasret yazar içime
Yazar, yazar, yazar hayat.

Güneşli gündüzler,
göğsü mesafelere dolu düzlükler
gece gibi karanlık
gündüz gibi aydınlık yüzler...
yazılır içime
içimde kalır...

Sevdiklerim de sevmediklerim de
yazılır içime
Kalır içimin sabır defterinde...
Dostum
ben öldükten sonra
basarsın bu teybin "çaldır" tuşuna
bir kere daha dinlersin
artık çarpmayan kalbimin sesini...

1964

Duyuyor musun?
Ama nasıl duyasin ki...
İki yıl
yedi ayın ayrılığıyla tıkanmış kulaklarımız.
Bir yandan da bu yağmur...
Bu yağmurda
kurtlar da insan olup yorgan döşeye girmek is-
ter.
Görüyor musun?
Ama nasıl göresin ki...
Aramızdan geçen trenin vagonların bitmedi henüz...
Bir yandan da bu yağmur...
Bu yağmurda korkudan ses sese vererek bağırır
Kobustan* kayalarının öküzleri de.
Duyuyor musun?
Ama nasıl duyasin ki...
İki yıl yedi ayın ayrılığıyla tıkanmış kulaklarımız.
Bir yandan da bu yağmur...

1964

* Bakü'ye 70 km mesafede tarih öncesine ait bir yerleşim merkezi; çok sayıda kaya resimleri ve mağaraları ile ünlüdür.

geldi bu sonbahar da,
bu yağmur da...
ölülerim
dirilerim dolaşıyor içimde
anılar at koşturuyor gecemde
yalnızlığımı binerek at gibi...
yanıyor
sönüyor
geçiyor ömrüm...
hızlı trenlerin uğramadığı küçük istasyonlar gibi...

1964

Yıldırım çaktı.
Diktatör imzası gibi sağlam
umut gibi aydınlık ve kısa...

Sonra yağmur yağdı.
Yeryüzüne aktı
gökyüzünün fazla yükü...

Sonra bürkü...*

1964

* Nemli sıcak hava.

❦

Bu rüzgar yeryüzünde esmiş esecek rüzgarların
en korkuncu değil henüz.
Sansından korktuğum
sokak lambasının ışığı
bir anlığına korkutuyor ama
korkuların en korkuncu değil henüz.
Kapınız kapandı...
Ama bu kapı
kapanan kapıların
en korkuncu değil henüz...

1964

❦

ölümüne biraz kala
tarayacağım saçlarımı,
temiz, beyaz bir gömlek giyeceğim
ölümüne biraz kala...

ölümüne biraz kala
gökyüzü mavi olacak
bulutlar köpük köpük...

mektup yazacağım sana
seviyordum, seviyorum, seveceğim
diyeceğim
ölümüne biraz kala,
ölümüne biraz kala...

1964

❦

Kocakan kargışı gibi
yaralar açar bağrımda
kara, nasırlı bir karanlık.
Ağır, kara bir sarkı gibi
karanlık kaplamış
yorgun başını toprağın.
Ne zamandır
tarak değmemiş
saçlarına toprağın.
Ne zamandır
değmemiş başı yastığa
Ne zamandır
yaşıyor
yorgan özlemiyle.
Yorgun...
Kara, nasırlı bir karanlık
bembeyaz, dümdüz bir kefen gibi
sanıyor içimi.
Tanrı
kerhen bakıyor toprağa.
Tanrı da yorgun...

1964

❦

Ben sağken
yok olsa Hazar
kesilse sesi martıların
silinse gölgesi kayaların...
Ben sağken
parmağımdan yüzük çıkar gibi
ömrümden çıksa Hazar... Hazar kaybolsa...
Ne yaparım
ne ederim
deniz de gitse...

1964

❦

Rüzgarlı bir güz gününde
 terk edilmiş bağ evinin
 kapısı gibi
 açılıyor kapanıyor
 kalbim.
 Parmağımla
 günlerimin profilini çiziyorum
 dünya pençeresinin
 toz basmış camına...
 Tanım hiç olmazsa
 Saçımı okşa...

1965

❦

telefon numaraları benzemez birbirine
 ama hepsinde insan sesi
 insan sesleri benzemez birbirine
 birinde sevinç birinde keder
 kederler benzemez birbirine
 biri umutsuz biri umutlu
 umutlar benzemez birbirine
 biri Tanıya asılmış biri insan eline
 insan elleri benzemez birbirine
 biri toprağı eker biri insan ömrünü
 insan ömürleri benzemez birbirine
 bir yaşar biri sabreder
 insan sabrı benzemez birbirine
 biri gerilir biri kırılır
 insan kırılğanlığı benzemez birbirine
 biri ortadan bölünür biri paramparça
 parçalar benzemez birbirine
 biri yüzyıl biri gün kadar
 günler benzemez birbirine
 biri iyi bir kötü
 kötü günler benzemez birbirine
 birinde sen susarsın birinde telefon

1965

1938'de doğdum
tutuklandım 1937'de
48'de ninem öldü
ölüye ağladım ömrümde ilk defa.
Balık besledim akvaryumda
açık kaldı pencerem bir kış gecesi
dondu balıklar...
Şimdi 1965'in bir Ocak gecesidir
yaşamak istiyorum galiba

1965

senin sabahtan akşama kadar söylediğin
o garip, hüzünlü, anlamadığım dildeki şarkı
şimdi de çalıyor kulaklarımda.
Bu güzel ve tesellisiz
bu uzak ve tesellisiz şarkının
yabancı dildeki sözleri
pelesenk olmuş dilimde, kulağımda....
senin sabahtan akşama kadar söylediğin
o garip şarkı
vatan gibi uzak
vatan gibi yazık
vatan gibi türlü, bir türlü...

1966

Güneş nedir?
Işığında
seni görmediğim
bir yıldız.
Dünya nedir?
Senin eve giden bütün yolların
kapalı olduğu
bir gezegen...

1966

Bak nasıl da
aynı saldı kader bizi
orman ağaçlarından
dağ otlarından
çay taşlarından.
Tanrıdan
aldığımız ömrü
bak nasıl da
dağıttık insanlara...

1966

buluştuk
içtik
sofradakilerden tattık biraz da
geleceğe uzattık arada bir ellerimizi...
Ekmek bayat
anılar acı
gelecek de yanık çıktı...
aynıydık
aynıydık

1968

Tanım, yardım et bana
Yardım et ölümden önce
unutayım Zuğulba'yla Şüvelan* arasındaki
sahil eğrisini.
Aklıma gelmesin
Moskova metrosundan
Mayıs'a çıkışım...

Tanım, yardım et
yardım et ölümden önce çıksın kafamdan
Fuzuli'nin
Pastemak'ın şiirleri.
Unutayım
babamla dolaştığım her yeri...
Kesilsin
İçeri Şehir'de** duyduğum
bir kız düğününün akordeon sesi,
yok olsun gözlerimden
soğuktan buğulanan nefesi öküzlerin...

Tanım, yardım et bana
yardım et ölümden önce
tek bir bulut da
sigara dumanına, devlere, Tolstoy'a
bir de sana benzemesin gökyüzünde...
Yardım et unutayım
sevdiğim valsın
son taktlarını...
Bırak aklıma gelsin ölümden önce

* Zuğulba, Şüvelan: I İzzar sahilinde, Bakü banliyösünde küçük kasabalar.

** İçeri Şehir: Bakü'nün tarihsel sur içi kısmı

Varşova gettosunda söylenen şarkıların
bilmediğim sözleri.
Prag'dan kaldırılıp dünyaya dikilsin
Yan Gus'un
gözleri bezle kapatılmış heykeli.
Kapanırken gözlerim
ezilsin elimde Türkmençay Anlaşması***
bulunmamış bir ilaç reçetesi gibi...

Tanım yardım et bana
Yardım et ölümden önce...

1968

*** Azerbaycan'ın Rusya İnan arasında paylaşılmasını öngören ve
bu yönde daha önce başlatılmış olan süreci sonuçlandıran Rus-
ya-İnan Anlaşması (1827).

beş on iyi günümün ucu sarkacak belki
ömürümün
çapraz düğümlemiş bohçasından...

umutlarımı buzluğa koyun
fakir fukaraya dağıtın dileklerimi...

1967

Fuzuli'ye

bugün lodosun mavi yazması silerken denizi
yalnızlığımın yorgun ifade özgürlüğü dil açtı yine...

sen belki de sevinebilirdin bakarak denize doğru
zira girmezdi Rus çannın tankları rüyalanna...

biliyor musun değişmiş zamane
Mecnun aylak aylak ıslık çalıyor köşe başında
Özbekler hilat dağıtıyor senin doğum yıldönümünde...

biliyor musun kesmiş umudun geçtiği tüm yolları
yapılmamış hapishanelerin çekilmemiş duvarları...

gece yan... Ay sapsarı... neden sana tutundum ben
eyersiz dünyanın düşünüyorum belinden...

1968

Tanım al
bu kalem
bu da alırım!
Düşün
acele etme
iyi bir şey yaz...

1969

•

Ben bir gün güzel olmuşum
Küçük Umay

ben bir gün ufuk olmuşum
duman çöktü denize
görünmedim

ben bir gün çığır olmuşum
gelip giden olmadı ot bastı üzerimi
görünmedim

ben bir gün tebessüm olmuşum
ne oldu bilemiyorum
görünmedim

1969

•

bu çiti bir daha görürsem
bu boş fıçıya çarpan damlalann sesi
bir daha gelirse kulağıma yağmurlu günde
artık saklanamayacağım
kaçıp kurtulmak istediğim düşüncelerden...
haklayacak beni özgürlük hasreti...

1969

bize çok gördü zaman olup kalan yazımızı
yabancı ellerin kanı yağıyor ne zamandır yurdumuza

bu soğuktan korunmağa ne eldiven var ne kalpak
zor işmiş her gün fülle bir yastığa baş koymak

içimde bir korku var... yaman kara korku var
korkanım bir gün erir, buza dönmüş bu yabancı kar

götürür yurdumuzu bir çöp gibi onun seli...
yüzmeğe el kolumuz yok
tarihimizde gemi

1970

nasil kaçayım
niçin kaçayım
nereye kaçayım
dünya ufaktır
hapishane bahçesi gibi ufak...

1970

❦

Ekmek parası kapattı
Ayın güneşin önünü.
Kara gün geldi...

1970

❦

Ne bir taş kaldırdım,
ne at koşturdum.
Ne bir başkasını özgür yapabildim
ne kendimi.
Dünyaya bakmaya geldim...

1971

Sevgilim

bir köşede sessiz sessiz ağlayacak mısın ben ölerde?
Kimin vıranesinde bir damla yaş olup ineceğim gözle-
rinden?

Ağla, kurbanın olayım ağla

Ağla, hayranın olayım ağla.

Evde konuklar olursa

çık dışanda ağla...

bekle, gece bastıranda yorgan dösekte ağla.

Bir kere de dinleme elalemin sözünü...

De ki Vâkıf ölmeliydi

Gel gör ki öldü pisi pisine...

Haber sana ulaştığında,

gözleri güldüğünde düşmanların

ağla, olanım ağla,

ağla, kalanım ağla

ağla, ölüümü gör, ağla...

1980

bu günlerde bir düş gördüm
gördüm ki çiçekler açmış
genç ölen Mehbup ninem
ömür gün görmüş kocamış...

bu günlerde bir düş gördüm
gördüm ki bahtım açılmış
düğünümde saz çalmış babam
Mehbup ninem el çalmış...

1980

6

uzattım elimi sevince doğru
baktım hayır araya keder dikilmiş...
babama seslendim yardıma gelsin diye
baktım hayır araya mezar dikilmiş...
başımı alıp gidiyordum Tanrıya
baktım hayır
araya ömür dikilmiş...

1980

6

yemyeşil ovalar bozarıp ağaranda gözlerinde
içinde bin kulak tıkanıp
bin ağız bağıranda...
bir göçebe türküsü
bembeyaz yaşlar çıkaranda gözlerinden dağ seli gibi
dünyaya ne demeli sağ iken öldüğün anda...

1980

~

hayır
galiba bu geceden de bir şey olmayacak
Tanrının yarısından da kan sızmayacak...
bu gecenin de karanlığı
dert çekmek, sevmek, hırsızlık yapmak içinmiş
Aya yıldızlara uzaktan bakmak içinmiş...
kimse bilmez
gecenin mi bu karanlık
yoksa kiminse neyinse devasa gölgesi mi...
dünyayı başına almış
cırcır böceklerinin sesi
bir de ay ışığının üzüntüsü...

1982

~

yola çıkarken
bir yoldaşın aynlık
biri de ölüm olsun her zaman
onlara güven
güven rahatlıkla git
gittiğin yolu...

1982

'Vatan' sözünü fısıltıyla söylüyorum
Tanrıya inanıyorum karanlık çöktükten sonra
Özgürlük kelimesi avlanırken çıkar dilimden
O da yalnız tüfek ateş aldığı an...

1982

bu kimsesiz
eşsiz dostsuz şiirler de
yaşlanıyor benim gibi
aman Tanrım kocalıyor bu şiirler...
ve bir gün merdivenleri zorlukla inebilecek bu şiirler
ama caddeyi geçtiklerinde
kimse kolundan tutmayacak bu şiirlerin...

1982

❦

yol kenarında oturmuşum
bir yerlere acele eden insanlar geçiyor gözümün önün-
den
bir teki bile yorulup oturmaz yanıma...
yol kenarında oturmuşum...

1982

❦

ben öldüğüm gün bir rüzgar esecek sokaklarda
ve sallayacak iplere asılı
kurumakta olan
san çiçekli çocuk giysilerini
matem bayrağı tek dalgalanacak çocuk giysileri
ben öldüğüm gün

1982

❧

insan duaları bürümüş yerleri gökleri kalınca bir orman
gibi
dünya geçilmez olmuş Tanrı'ya...
yer yüzündeki bütün ağaçların gölgesi
gurbete düşüyor artık...

1982

❧

bana biraz yağmur bir az rakı biraz da gözyaşı lazım
bir de
işte bu oda bu ışık bu kağıt kalem
bugün çok lazım bana
ve bir de kapısının anahtarı kendi cebimde olan
bir mezar lazım bana...
bu kapının arkasında
bu odada oturup şiir yazabilmek için...

1982

❦

ayıptır, utan
kendini güçlü gösterme
kafeslerinde aslanların kestirdiği
bir hayvanat bahçesi bulunan bu şehirde...
ayıp vallahi
biraz kenara çekil
ölüme de yer sakla yanında
ve kendini ölümsüz görme
Kız Kalesi*, Hazar'dan uzak düşen bu şehirde...
ayıp
alçaktan konuş
şairleri susan bu şehirde....

1982

* Kız Kalesi: Hazar sahilinde, eski Bakü surları içinde erken ortaçağlara ait yüksek bir kule.

❦

bana şiir yazmayı öğret kurt izi
bilinsin nerden gelmiş nereye gidiyor sözlerim...
yaşamaya
kalmaya toprakta senin gibi
bir hakkı olsun şiirlerimin
kurt izi...

1982

5

hayır
çabuk geçip gitmek lazım bu gözlerin yanından
bir an bile durmak yok...
soluklanmak da yok bir yerlere dikilmiş bu gözlerin
önünde...
bütün yaşamı gıcırdatanda
sonuna kadar açılan eski ve paslı cümle kapısı hasretin
baş alıp kaçmak gerek bir yerlere...
yeryüzünde kaçıp saklanmaya bir parça yer olmasa
bile...

1982

6

rüzgar savurur karı
ömür hep yan
Tanrım insafa gel
biraz oyala baharı...
kışın görmüştüm onu,
karla gelen yolunu...
solunda kar, sağında fırtına
yürüyüşü hızlı, izi yorgun...
yardım çağırmak için
dilimizde sözcük var mı
sarhoş olup kaybettim
yaşadığım dünyayı...

1982

aklıma bir şeyler gelmek istiyor...
kiminse tanıdık sesi duyulmak istiyor kulaklarımda
kiminse çocukluğu görünmek istiyor gözlerime
neyinse kokusu dolmuş bumuma
dönüşmek istiyor sözcüklere...
ama gel gör ki
çaresizim, hafızam kaybolmuş, halsizim galiba
belki de anılarım
elsiz ayaksız dayanaksızdır artık...
anımsayamıyorum kendimi.

1982

nasıl olursa olsun
bugün bir şiir yazmalıyım ben
savaş başlayıncaya kadar
ya deprem yıkıncaya kadar dünyayı
ya da kendimden kopup başkalaşacağıım güne kadar
bir şiir yazmalıyım...
bir şiir yazmalıyım ben
bu gün bitene kadar
sabah oluncaya kadar...
sevinç karşısında da kederin huzurunda da
bir şiir yazmalıyım ben...

1982

❧

Kağıdın üzerine düşmüş
İki elimin gölgesi.
Yine çok tize çıkmış
Yalnızlığın yalguzak* sesi...

Zamandan kurtardım yakamı
Bilmiyorum saat kaç
Ay yarım, yıldızlar yok
Acep ölünmeli geçedir...

Ne barkım var ne barhanam
Ömür yükünü bağlamağa.
Tanım beni yarı öldür
Yarı sakla ağlamağa...

1982

* Yalguzak: Yalnız dolayan kurt.

❧

birden bir esinti çarpısa yüzüme
inanmaz kimse
güvercin konsa bu balkonun korkuluğuna
kuşu kuş sanmaz kimse...
ilkyaz başlarında
çiçeklerse bu erik ağacı
kimse anlamaz bu mucizeyi...
bu dünyada gün doğarken
seyrederek kör kelebekleri donmaz kimse...
yere düşerek ölür
ama gel gör ki kırılmaz kimse...

1982

şiiir yazdığım zaman bakırna gözlerime bakma
ellerime de bakma
Tanrı aşkına bakma
kaç evden, git gülüm nereye istersin
gez dolaş dünyayı
utanma korkma elin sözünden...
aldat beni
canını sıkma hiç...
ama gülüm
bakma bana
şiiir yazdığım zaman... bakma

1982

arkamca su serpmeye anne
belki uzaklarda susuzluktan öleceğim...
ağlama
belki ağlamaktan öleceğim...
bir iki ninni koy yoluma anne
belki uzaklarda
çocukluğumda öleceğim...

1982

kulaklarımda rüzgarın uğultusu
gözlerimde toprağın tozu
sağımda kör kuyu
solumda paslı cümle kapısının gıcirtısı
arkamda yazlık ev
önümde duvar...
sağ elim cebimde
sol elim duvarda
buradayım Tanrım, burada!

1982

Bu bahardan çıkıp hangisine bürüneceksin?
Nereden görüneceksin?
Sesin gelecek mi
gelse gülecek mi?
Göğsünden sözle mi çıkacak sesin
ya haykırıyla?
Yoksa hep susacak mısın
bu ayrılıkla?
Nerede bekleyeyim seni nerede
evde
dışarıda
yoksa mezarda...

1982

~

Dağlar nerede?
Ovalar nerede?
Nereye aktı gitti çay?
Nereye saklandı deniz?
Çekil duman!
Duman da yok...
Peki nedir duran
gözlerimin önünde?

1982

~

bu gece sağ elim sıkılıyor yine
korku merhaba diyor
yine de bana...
Tanrıya inanan gecemdir yine
şiiir okuyorum dua yerine....

1982

6

yollar uzun
yollar kısa
ne fark eder
hangi ülkede yol şaşırarak...
ülkeler bin bin
diller bin bin
ne fark eder
hangi ülkede
hangi dilde susmak...

1982

6

iyi haberler var ise
neden saklatırlar
çıkamazlar ortaya?
hayat sobasız eve dönüyor
zaman kışa takılıp düşüyor
sakatlanıp kalkamıyor ayağa
atlayamıyor bahara yaza...
Neden merhaba bile demez bazen dünya insana?
Neden bize sırtını dönüyor Tanrı?
Sorulara bir soru sorardım
cevap yerine sorular duymayacağımı bilsem...

1982

bu çiğ dolu sabahı
koruyup da saklayabilsem kara günler için...
annemin Őimdiki sesi benimle kalmayacak kara günlere
sıcaktan yansam bir parça kışım
soğuktan donsam bir parça yazım olmayacak...
bir Şiirim bile tutmayacak elimden kara günümde...

1982

Şiirlerimin sıtmasından uyuyamamışım bütün geceyi
soluğu daralan Şiirlerimin
ciğerleri çatlamış susuzluktan
sözlerim akmış yere
torrağa emilmiş verem kanı gibi...
bugünden sonra yazılarımı korumam gerek
saklamam gerek yağmurdan rüzgardan
sözlerimi güneşe çıkarmam gerek
bahtımın nemliğinden...
yilda bir kere yaylağa göndermem gerek Şiirlerimi...

1982

♣

telefon numaran değişirse
yenisini
bir kağıda yaz getir...
Getir
göm mezarıma
duyuyor musun?

1982

♣

rüyana giren sarı çiçekler
artık bezemez oldu bu ovaları baharda
unuttuğün sözler benim de kulağıma gelmiyor
bilemiyorum neredeler, nerelerdeler...
yazıyorsun ki... bir yol vardı bir kapı bir ev vardı
çocukluğumuzda bir ev vardı o zamanlar...
doğrudur vardı
benim de hatırımdadır
bir yol
bir kapı
bir ev...
ancak kör olsun gülüm kara bahtın gözü
aklımıza gelmedi
ev olan yerde 'pencere' sözü.

1982

❦

Yıldırım aktı
yağmur yağdı.
Temizlendi, tazelendi hava
Soluklandık biraz...
Gel gör ki bu yıldırımlardan
bir yerlerde bir ağaç bir dal
dal üstünde bir yuva yandı
bir yerlerde bir kuş yurtsuz kaldı...
Bir kuş sesi kıldı,
Bir dünya karardı...

1982

❦

bu topal kalple fazla uzağa gidemem artık
bu kalple
sıcak günlerde kapı önüne oturup
yağmurda siste pencere önünde durup
karşı evin duvarlarındaki tuğlaları sayabilirim
ya da uzanıp
anabilirim
gördüğüm ağaçlardan birisini...
bu kalple dünyadan ve insanlardan yazılmaz artık...
bu saatten sonra bu tek odalı evden
ve bu tek odanın duvarına asılı fotoğraflardan yazılabilir
ancak...
bu kalple dile de alınamaz
ebediyet sözcüğü...
bu kalple
gerek kendi kucağına alsın kendini
yıldırım aktığında...

1982

~

Aygün'e

Yeryüzünde
tek bir kadın var ise
aşk var yeryüzünde...

Yeryüzünde
tek bir çocuk var ise
evlat var yeryüzünde...

Yeryüzünde
tek bir ağaç var ise
gölge var yeryüzünde...

Yeryüzünde
bir parça toprak var ise
vatan var yeryüzünde...

1982

~

Kendimi yakından görmeğe
gözüm yok artık.
Bıkmışım
sesimden, sözümünden
yatışımından kalkışımından
usanmışım tamam.
Şiirlerimi yazdığım gibi unutmak istiyorum
sanki mezar taşına kazınıyor sözlerim...
uzaktan
uzaktan bakmak istiyorum kendime
kendimi yakından görmeğe gözüm yok artık...

1982

bu zeytinlerin
akşamüzeri gölgesini
bu esen rüzgann hoş sesini
ađ kağıt üzerinde
yeryüzünün her türü mantığına
meydan okuyan kalemimin teklığını
değişmem
ne bir devlet bayrağının gölgesine
ne bir kadın sesine
ne evlat nefesine
ne de... bağışla Tanrım, sana...

1982

Ormanda da
insan öldürüyorlar
Tanrım!
O kadar ağacın
gözü önünde...

1982

6

Ağlayıp da kucağa alınmadığım
çocukluğumun yaraları
ağlıyor bugün teker teker.
Çocukluğumun kanı damlıyor
bugünün toprağına...
Hiçbir şeyle sarılmaz bu yaralar artık.
Şimdi kendi kanına bulana bulana
oturasin gerek
dinleyesin
uzakta ağlaya ağlaya ölen
çocukluğunu...

1982

6

Aynlık da gurbet de hastalıktır
bulaşıcı illettir ikisi de.
Yıllar yılı bir yastığa baş koyduğun kadınla
bazen aynlık sıtması içinde yatıyorsun.
Doğup yaşadığın vatanda
muhacir üşütmesiyle fitriyorsun
yıllar uzununu, bir ömür boyu.
Sonra bir gariban meze ıfıncılıyor sana
ana toprakta...

1982

☞
kime gitmeli
kime telefon etmeli
bu adressiz
telefonsuz vatanda?

1982

☞
karanlıkta bir mum yanıyor
bir mum yanıyor bir evde...
bir masalla çekip gitti
çocukluğum da dev de...
karanlıkta bir mum yanıyor
bir mum yanıyor bir evde
çoktan ölmüş bir güneşin
çocukluk resmi gibi...

1982

❧

Başucunda dizini döverek ağlayan olan ölülere
ğıpta ediyorum bazen.
Babamın mezarına çiçekler bıraktığımda her defa
kendi kendime söyleniyorum:
bu karanfillerin renkli yalnızlığı içinde keşke kendim de
olsaydım...
ve solsaydım Güneşten yağmurun
yağmurdan Güneşin eline geçerek...
Sonra yanımdan geçen bir rüzgara kapılıp
uçup gitseydim
Bir yerlerde ilişseydim çalıya, taşa.
Ve elbirliği edip hayırla şer
bu şiiri yazdırmayıdılar bana...

1982

❧

bir rüya görmek isterdim,
uyanması olmasaydı
derdim nasıl bir rüya...
bir sabah isterdim ki açsın yüzüme
gece gelmeseydi
derdim nasıl bir sabah...
bir ömür yaşamak dilerdim
ölüm olmasaydı
derdim nasıl bir ömür...

1982

hiçbir zaman bir insan oğlu
o kayadan daha dayanıklı olmayacak...
bir insan bile
zamanında kaybolup zamanında görölmeyecek...
bir defa bile
beş yere parçalanıp
beş yerde yaşayamayacak insan
gökyüzündeki o bulut gibi...
beklendiği, istendiği yerde
hiçbir zaman doğup yaşamayacak insan
tumarhane bahçesinde bitmiş
o söğüt gibi...

1982

Bu rüya yolunu şaşımış galiba
benim rüyam değil bu.
Bu laleler bu çimen
sevinip bayıla bayıla Güneşe gülen
bu neşeli çocuklar...
Bu rüya benim değil
Bu dünya benim değil...

Dumanı çekilen dağ yolu,
bu yolun sağı solu
benim değil benim değil.
Denizi mutlu sahili şen
bu aydınlık alem...
Bu rüya benim değil
Bu dünya benim değil...

1982

❧

Yağmurun eline geçen bu kimsesiz park
bir zamanlar yaşadığım çocukluğa benziyor.
Nemli bank uşuyor
soğuktan bzşyor çığır
yağmursa yağıyor yağıyor
ıslatıyor geceyi...
ldğmde sıcak bir şeyler giydirin bana.

1982

❧

Tanrıya bir de kadına
söylemek için yaratılan sözler
bak kime söyleniyor, söyleniyor boşuna...
Bu şiirlere para ödenecekse
o zaman Tanrı neye gerek
yalnızlık neye...
Yaşamak da ölmek de sanatmış
gz yaşı da
dnebilirmış ekmeğe...

1982

~

Omuz omuza vermiş sıra dağları gorende
yanı başında bir dağ omuzu gormeyen
bizim Gezen* gelir aklıma.
Gordüğüm dağların en yetimi
en kimsesizi.
Duruyor yeryüzünde yalnızlık heykeli gibi,
dikilmiş dünyayla Eskipara** köyünün arasına...

1982

* Gezen Azerbaycan'ın Kazak ilçesinde bozkırın ortasında yüksek bir dağ.

** Eskipara: Gezen dağının az ötesinde, Kazak ilçesine bağlı bir köy.

~

Bilseydim üzerimden
gedip gelen olacak...
Köprü yapardım kendimi
burayla dünya arasına...

1982

6

Cennette
kuşlar nasıl öter?
Yüksekten mi alçaktan mı?
Cehennemde
şairler nasıl ağlar?
Yüksekten mi
yoksa bizim gibi?

1982

6

Rüyamda bir ömür gördüm
bozulmamıştı.
Rüyamda bir yol gördüm
şaşılmamıştı.
Rüyamda bir şiir gördüm
yazılmamıştı.
Rüyamda bir mezar gördüm
kazılmamıştı...

1982

Yazılmamış şiirlerimin neler girer rüyasına?
Bir dağ yolu
bir orman
bir sis
bir de sarhoş ben...

1982

Diyordun ki
evin sözü evde kalır...
Seninkiler
evimizden çıktı baba
benimkiler de çıkacak mı?

1982

~5

Takılmışım
şiiirlerin örümcek ağına.
Kurtulup
yaşayamıyorum...
Ama belki bana yaşamak değil
şiiir yazmak gerek...

1982

~5

Bizler azız...
bir parça toprak
bir karış deniz
ve arada bir yazın açan çiçekleriz.
Yağmurumuz da oluyor
gökler istediğinde.
Güneşimiz de var
o kara bulutların arkasında...

1982

❧

Şiirin gözü
insan gözleri açar
anne.
Korkma yazdıktanmdan.
Benim şiirlerim
doğuştan kördür anne.

1982

❧

Gökyüzü kapalı, mahzun
gökyüzü kırışık.
Köyde kapı önüne oturup
geçmişî seyreden kocakanya benziyor gökyüzü
bugün...

1982

❦

Neler yaratmadı ki erkek
kadın için.
Halklar, diller, kabileler, ülkeler...
Sınırlar çektii
ve onları korumak için
savaşı dikti başlarına.
Bir kadın uğruna sürdürülen bu savaşta
kazançımız
bir şiir bir de müzik oldu...

1982

❦

Yelkene rüzgar
kadına sevilmeğ gerek daima.
Tannya inanmak
ve yokluğunu bilmek gerek.
Devrime devrim gerek, gülüm
özgürlük değil...

1982

Gözüm de gitgide
kabuk bağlıyor.
Hayır
bu kadar insan içinden
hiçbir zaman
görünmeyecek Tanrı...

1982

Ben sağırım sen kör.
Ben karanlıkta
akan çayın gümüş rengini görüyorum,
sen onun sesini duyuyorsun.
Tanrı bilir
hangimiz kazanmışız
hangimiz kaybetmişiz...

1982

Ellerin bahar çağıydı gülüm
toprak gülüyordu,
çiçekler solanda
tanıdım seni.
Aklımdan çıkmıştın
çıkıştın gülüm,
gözlerin dolanda
tandım seni...

1982

Bir bak gör nedir o
göklerde uçan.
Bakma, o da yalan
gökler de yalan...
Diyorlar rüyana özgürlük girmiş
rüyana inanma
inanma bir an bile.
Denilen de yalan,
özgürlük de yalan...

1982

6

Ömrün penceresi kapalı
Vatan mülkü tek odalı.
Gökler sessiz, yer sorgulu
Ne oldu sabra bugün
Neden sabrım düştü yorgun?

Çocuklar neye seviniyor?
Çocuklar niye seviniyor?
Ben bir masalım
tılsımlardan
kurtulsam da
kaçayım nereye?
Bu masalın sonunu
anlatmayın çocuklara...

1982

6

Şiirlerden ev yapmışım
gidip gelen yok.
Söylerimle sofrayı kurup
deyip gülen yok.
Bir kimsenin çalması kapımı
yoldan geçen yok.
Kendim de yola çıkmam
yolda vatan yok...

1982

~
Bu mektubu azı otuz kere okudum...
Onu yazanda sağdın, dipdiriydin.
Şimdi mezar karanlığında ağaran
kemik yığındır bu mektubu yazan elin.
Şimdi bilemiyorum hangi elinle yazmışsın bu sözleri
diri elin mi tutmuştu kemikleri
yoksa mezar karanlığı mı çökmüştü
diri elinin üzerine?
Hayır, bu mektubu diri gözle okumak olmaz,
bu sayfanın üzerine
mezar karanlığı düşmeli
ışık gibi...

1982

~
Bir gecem de sabah oldu
Gürültüler içinde yitip gitti.
Ömrümün bir masalı da
Vatan sözüyle bitti...

Yine gitti ayrılığa
Yakınlanmın izleri.
Yine gariban bir şiire döndü
Anadilin sözleri...

1982

Doğmadığım
bir evde bir gün bile kalmadığım
böyle neî ulutayım?

Neî gider akıldan
duran evsinden görmediğin
mesela ötekî duruşu?

Kalığandan neî gider
benî doğurulan
evden bağran evsine neî?

Neî deşeneyişin
mezarın ölüde ağıyanın?

Biraz bu yana otur
yüzünü pencereye dön,
yağmur sonrasında
yapraklarında damlalar parlayan
zeytin ağacına bak.

İşte böylece otur, gülmek, kıpırdama,
senin şifresi çalacağına girdi.
Aynıya gö en güzel
ya da en kötü gününü
birek göderin de herşey sağlıca olsun.

Kıpırdama kurbanın olmasın, kıpırdama
bulayın şifre sahibini...

❦

bir hayli bekledim bu yağmuru
bekledim bin yılın kuraklığında
ekinci gibi
toprağın ta kendisi gibi...
bu yağmurdan bir söz filizlenmelidir kalbimde
bir şiir bitmelidir göğsümde...
beklememiz gerek
bakalım neye dönüőecek bu yağmur
rüya değilse eğer...

1983

❦

sen uyku kokuyorsun,
ılık bir dünya bürünmüşsün
tepeden tımağa kadar...
sıcak ekmek gibi tatlı
yazın seslenen makam gibi tembelsin...
seni görende
oturmak istiyor ağaçlar da
dağlar da...
seni görende şair değil
şiir olmak istiyorum...

1983

❦

Yüzü kara kalbimin ta leşim
yine bir şey doğmuş.
Okursa
aman Tanrım
yavrularımıza
bir de ormanlara yasak...

1983

❦

Bu sabah dünya soğuktur
tüfeğimin çelik namlusu gibi.
Duman
Tanrıya ulaşamayan dua gibi
yayılmış gölün üzerine.
Çığıra çığıra
ses vermeğe başlamışlar yeşilbaş ördekler
birbirlerine...
İnsanlar arasında saklayabilirim
ama burada herkes, her şey görüyor
damarlarımda dolaşan
canavar kanımın sıcaklığını...

1983

❦

Galiba bu aylı gece
yatmağa bir yer bulamamış kendine.
Bir sıcak ocak
bir dertsiz kucak
bir munis kōře
çarpmamış yıldıızlı gözüne.
Burada kimsesiz bir garibandır gece...
Gözlerim çaresiz...
kendi elimde değil ellerim,
sözümün keseri kendi dilimde değil...
Ancak şiirde
o da ki yalnız kalanda
içimde kıpırdar bir gayret!
Aman Tanrım
yeryüzüne artık sığmaz oluyor
gökyüzüne de yayılıyor gurbet...

1983

❦

mezara benzer iyi insanlar
mezar gibi
yaza kışa dayanıklı
mezar gibi sessiz...
göze az çarpar iyi insan
yıldı bir iki kere ziyaret edilen
mezar gibi...
iyi insanların yanında susabilirsiniz
o da konuşturmaz kimseyi
sır almaz kimseden
mezar gibi...
iyi insan da bir yere bağlı
mezar gibi...
uzaktan
mezar taşına benziyor iyi insan
yakından
ağlaşmaya ...

1983

* Ağlaşma: Ağıt yakma töreni.

~

Hayır
çok da sıkılacak yer değildir burası.
Buradan da bir çıkış yolu var
dünya bundan büyük
Tann buradaki insanlardan güçlüdür zira...

Hayır
çok da bakılacak bir yer değil burası.
Buradan da bir bakış yolu var
dünya buradan geniş
Tann buradaki insanlardan güzeldir zira...

1983

~

aslında uğuldamiyor
geçip geldiği yerlerin derdine ağlıyor bu rüzgar
penceremin önünde kulağımın dibinde...
şimdi esip geçecek
yüz tutacak başka yerlere
ve biliyorum
bir yerlerde bizi deyip bizim derdimize ağlayacak
bu rüzgar...

1983

Yoksa senin de mi
kalbini kırmışım Tanrım
sarhoş oldu ğumda?
Bütün dualarım
geriye dönüyor birer birer...
ölenlere
evinden taşınanlara
yazılan mektuplar gibi...
Geç günahımdan Tanrım

1983

oysa bizim de
başımız üzerindeki bulutlar karardığında
yağmur yağar toprağımıza...
bizim de rüyamıza
bazen gördüklerimiz bazen görmediklerimiz
girer...
bizim de penceresiz bir izbemiz var
aynılık yolunun kenarında...
bizim de gölgemiz ebedi değildir yeryüzünde...
er geç biz de çarpacağız
ölüm denilen şeyin gözüne...

1983

Hatırlayamıyorum
neye benziyor bu gün?
Gördüğüm hangi meşeye*
Boşalttığım hangi şişeye?

Bugün neye kime benziyor?
kimin rüyasını
kimin kokusunu
neyin korkusunu andırıyor bana?

Hatırlayamıyorum
bugüne
yabancı da kalamıyorum...

1983

* Meç: Oman

Fazla yorma kendini,
yazık
o kadife gözlerine...
Yorma ipek bakışlarını.
Mutlak görmeli misin
ne var ne yok
bu kalın sis arkasında?
Sisin kendisine bak
bak ne kadar da güzeldir...

1983

6

yer yüzündeki en tasasız
kimseden habersiz
tekerlek sesini unutmuş
bir yola dikilmiş gözlerim...
bilmiyorum denize mi gidiyor
yoksa denizden mi geliyor bu yol...
anlayamıyorum
şimdiye kadar
nasıl kalmış bu yol dünyada...
hangi kara gün için saklamış yeryüzü
bu yolu sinesinde...

1983

6

Sakla ay ışığını
Belki bizi bir gören var,
Korkarım geceleri de
Elimizden alırlar.

Kar yağarsa kimseye deme:
"Kış gelmiş yer yüzüne"
Belki yakalarlar baharı
Takılıp kışın izine.

Duysan ki bahar gelmiş,
Evden çıkma bir yana,
Hedef olur, sevgilim,
Çiçek takma yakana.

Ne zaman başlamış bu korku?
Yüzyılın hangi yılında?
Söylemeğe söz bulamıyorum
Bu toprağın dilinde...

1983

İnsanların hepsi güzeldir hepsi
ama her zaman değil.
Her ne uyduruyorsam
sonradan görüyorum olmuş dünyada.
Ne saatin, ne de zamanın rakamlarına uyma
aldanma kardeşim
milattan önceki çağda yaşıyoruz hepimiz...
Gözyaşı denizinden tutulan balık
tarih tadındadır...
biz unutmamışız her şeyi
ancak her şey hatırdadır Tanrının.
Her gün yüz kere ileri sıçramaktansa
bütün ömür boyu
çok değil birce adım kenara at da
bir taşın üzerine otur,
bir geldiğin yola
bir de gökyüzüne bak.
Dünyada en kadim şey gökyüzüdür,
en köhnemiş, gereksiz şey de yollar...

1983

Çok mu oldu ben çikalı senin anılardan?
Beni boş ver,
ya niçin unuttun
Hazar'ın üstündeki tınaz bulutları?
Ölümden korkmuyorum gülüm
sensiz sağ kalacağım
korkuyorum yaman...

1985

❦

Gitme, gidersen eğer
 bir Őűŕter* açılır gurbette,
 vatanda sabah gibi...
 Tizi darağacı,
 Pesi mezar...

1985

* Őűŕter - bir makam adı

❦

Geceyle gündüzün tam ortasında
 aman Tanrı
 geceyle gündüzün tam ortasında
 kefene sarılı bir Őűir gördüm.
 Başka bir Őűir de saçlarını yuluyordu
 aman Tanrım
 ölü Őűirin başucunda
 gözyaşı dökerek, ağıt diyerek,
 dizlerini döverek...
 Bir kimsesiz Őűir de
 bir yetim söğüde yaslanarak
 yüzüme tükürüyordu, aman Tanrı
 ölenlerime söve söve...
 Geceyle gündüzün
 geceyle gündüzün tam ortasında...

1985

Kayalar ihtiyar
kayalar bilge
fakat ses çıkmaz seda gelmez kayalardan
bu çokbilmiş dünyada.
Kayalar
gölge salar sıcak günde
sığınak olur zor durumda,
ama gel gör ki dil açmaz, dillenmez,
bu yerlerin
bugünlerin geçmişi gibi...

1985

el kol yorulmuş
süzülmüş yürek de
beyin dâmansız kalmış
umutlar el ayaksız
sürekli şiir yazmaktan, yazı yazmaktan...
sebah akşam
gece gündüz
yağmur altında gün altında
her gün her gün
her gün diri diri aman Tanım
narkozsuz şiir yazmaktan...

1985

gemiler de dalgalar da
 unutuluyor
 unutuluyor yakaladığın balıklar da
 deniz unutulmaz...
 unutuluyor gürgen ağaçları
 kuşburnu çalılıkkan
 tüfekle ateş edip yere saldıgın
 kırmızı kuyruklu horozlar
 orman unutulmaz...
 gittiğin gördüğün şehirler
 ev ev kayboluyor
 sis çöküyor hafızaya
 kısalıyor mesafeler
 yollar kısalmaz...

1985

bu gece belki de en göğüs dövülesi^{*} gecedir
 yalnızlığın aşure gecesi...
 belki
 bu gece görünen evler
 Tanrıya ulaşamayan duaların
 mezarlığıdır...
 Bu yol yaman uzadı
 alçaktan söylenen zeminhare^{**} gibi...
 gökyüzünde san bir Ay
 siyah gömlekte mermi deliği gibi...
 bir de yulgun^{***} çalılarının dibinde
 şekerleme yapan yalğuzak^{****}
 Tanrıdan habersiz
 insandan uzak...

1985

* Ağt törenlerinde göğüs döverek ağlama geleneğine atf yapılmaktadır.

** Zeminhara: Sanat müziğinde bir makam bölümü.

*** Yulgun/Ulgunc: nehir yataklarında biten bir tür çalı.

**** Yalğuzak: Yalnız dolaşan bozkır kurdu.

~

Sabırsızım, tükenmişim, patlıyorum
 çıkamıyor göğsümden
 ana dilin taşta dönmüş nice sözleri,
 sabırsızım, dayanamıyorum...
 kişneyin
 at heykelleri, kişneyin,
 kişneyin camilerin,
 kiliselerin önünde...
 batırın ezanların, çanların sesini
 belki taş atların bağırması
 uyandırabilir
 göğsümden taşta dönmüş sözleri...
 belki tunç kısırağın memelerinden
 süt akmalıdır boğazıma,
 açmak için yolunu boğazımın.
 Kişneyin, at heykelleri
 kişneyin...

1985

~

Kaldırma o taşı
 o taşın altında belki
 gözleri yaşamış
 bir akrep yatmış.
 Bakma dereden yükselen sisin yüzüne
 kendi isteğiyle gelmemiş bu dağlara belki?
 Niye neden her gün çıkarsın
 ya da çıkmak istersin bu sokaklara?
 Biliyor musun
 ne kadar zor bir yük var omuzlarında bu yolların.
 Yaman derttir
 sinen üstten geçenlerin
 er geç öleceğini bilmek.
 Toprağına, taşına, asfaltına akan
 insan kanını,
 yüzükoyun üzerine düşen
 yaşlıları sarhoşları anlatmadım daha...
 Değme, dokunma, elleme,
 kaşırtma bu dünyayı...

1985

O köy çağırsa seni
 sözünden çıkma o köyün
 salma çocukluğun sözünü yere.
 Ömrün kanşık düşen yollarından
 bırak bir tek çığır açılın hiç olmazsa
 sessiz dilsiz imdat çağırısına o köyün...
 Sessizliğe dönmüş bir gidiş feryadıdır
 bütün geçen günlerimiz
 Gelip de ulaşmaz kulaklarımıza o feryat
 alışmazsa kulaklarımız sessizliği duymağa.
 Bir ağaç ya da bir insan gölgesi
 ömrün en ışıklı gününe düşmelidir
 düşmelidir mutlaka
 çotkan kuruyup kesilmiş bir ağacın
 ölüp gitmiş bir insanın gölgesi.
 Ve o gölgeye ayak değdiği an
 açılmalıdır çocukluğun dili
 bir köy seslemelidir seni
 sessizliğe dönen feryat sesiyle...

1985

Yok
 ondan pek haberim
 yok...
 Diyorlar bir keresinde
 hangi yoldaysa
 gölgesine bakarak gittiğinde
 ağlamış birdenbire.
 Bir de
 gece uyuduğunda
 ağaca asılmış martılar görmüş rüyasında.
 Birkaç umut değişmiş
 beş on iş yeri.
 Geçinip gidiyor eskisi gibi
 değişen bir şey yok.
 Konuşurken sesi çıkmaz
 susurken garip şiirler okur...

1985

sular donmuş, akıyor buz gibi
esince kesiyor rüzgar
üç arşınlık kefen gibi açılıyor
burada yollar...

toprak üzerinde yürümek ne mümkün
bütün izler taş üstünde kalıyor
yaşlı da çocuk da kayboluyor
burada insanlar aynı yaşta...

öteye git, artık yeter
çok ayazdır burası
ölüler ateş yakmış
artık buraya uğramaz bahar...

1985

ben senin rüyalanna
uzak çok uzak
ya tropikal ya da buz kesmiş topraklarda girmek iste-
rim...
sabah erken
yaklaşık saat dörtte
girmek isterim rüyalanna...
Tahiti adalarında balıkçı kayıkları
okyanusa açıldığında
yerel saatle sis içinde...

1985

Yürek kar içinde, beyin nemli sıcaklarda
gel, şimdi gel göreyim,
bakalım nasıl şarkı söyleyeceksin
ilkbahar çiçeklerinden...

Ayaklar
karpuz sürgünleri gibi sürünüyor yerde
kollar sarmaşık gibi uzanıyor bir yerlere doğru
şimdi gel göreyim nasıl bakabilirsin
ilkbahar çiçeklerine...

Ömür, çarımha gerilmiş
umutların duvarında,
ölüm, yetim gibi durmuş
kapı araksında...
İlkbahar çiçekleri çıkmış!
Şimdi gel
gel göreyim nasıl gelirsin...

1985

şair gibi değil
şair gibi ölmek istiyorum
okunmak arzusuyla yaşıyorum
baştan sona kadar okunmak...
ezber olmak istiyorum
kiminse hafızasında
beğenilmek sevilmeğe istiyorum deliler gibi...
şair gibi değil
unutulmayacak bir şair gibi...

1985

❦

olmayan yerde
balkona konmuş bir serçe de sevinçtir
anımsanan bir yaz günü de
en deli sarhoşluk da...
olmayan yerde
kuru çiçek de bahardır...
olmayan yerde
gökteki ay da özgürlüktür
yassı damlardan ayın götürdüğü
uykulu çocuklar da...

1986

❦

Özgürlük hasreti var
yine titrete sesinde.
Kaç kuş tutsak kalmış
göğsündeki kafesinde?

Buraya yurt kurma gülüm,
bura vatan yeridir.
Ufka gidenlerin
gözden yitene yerdir...

1991

❦

Rüyamda gördüm seni
 dirilme, ninem dirilme!
 Ermeni bizi, biz Ermeni'yi
 Rus her ikimizi kesiyor ninem.
 Dirilme bahalık, kutluk var,
 hırsla kinle tıkanmış
 çağalann¹ bile kulakları
 bir masalın bile duyulmayacak
 bir ninnin bile uyku getirmeyecek artık...
 Dünya dönmüş, değişmiş Bakü
 biz kendimiz de
 üç ev değişmişiz sen öleli...
 Dirilme
 bulamayacaksın yeni evimizi
 dirilme ninem dirilme...

1991

¹ Çağa: Bebe.

❦

Ayrılığın
 en kalın ormanında bile
 yolumu şaşımam...
 Boynuma kerpiç bağlayıp
 atın beni Aynlık denizine
 yüzerek çıkacağım batmayacağım.
 Aynlık yollarında
 benden daha iyi bir kılavuz yok
 Azerbaycan'da.

1991

❦

yağmurdan sonra toprak ve ot kokan
bu bağda
iki çam ağacı arasında
babam oturaydı gerek
bugün
ve yetmiş beş yaşı olaydı gerek
gerek yaşı olaydı babam
ve iğneli dalların arasından
gerek gün ışığı düşeydi
yüzüne babamın...
fakat ot kokan toprak var
çam ağaçları var
gün ışığı da var
ancak
düşmüyor o ışık babamın yüzüne...

1991

❦

Yağmur yere yetmiyor,
Zalim ömür bitmiyor...
Ölüm, iyice yordum seni
Kaça kaça adım adım
Ölüm, seni çok yaşadım...

1991

Belki dualarımı
yolda vuruyorlar?
Yaralı dualar
yetebilir mi huzuruna
Ulu Tanrı?
Kimin var Ulu Tann
bu dünyada benden başka?
Kimim var senden başka
bu alemde benim?
Sen tek, ben tek,
Ulu Tann...

1991

Okumaya
mektup da yok
okunmuş bir kitap da
hatırlamaya bugün...
yazılıp da gönderilmemiş
mektuplara dönmüş
okuduğum bütün kitaplar bugün
biri tanesi bile
ulaşmamış bana.
Şimdi anladım... idrak ettim ki
kalbimle beynimin
kendi evi kendi adresi olmamış henüz
kıta-da oturuyormuş
ruhum dünyada...

1991

~

sesler ağrnlı
renkler yaralı...
kanla dolmuş
bütün mesafelerin gözü...
Tanrıya doğru
koşan duaların peşinden de
mermi sıkıyorlar şimdi...
İnsan ömrü dolaşılıyor
umutların cesetleri arasında...
şiiirler cerahat yapıyor
neyinse yarasında...

1993

~

Bana vatan yolu
dar geldi yine,
yüzüme bahar değil
kar geldi yine...
Yine kar üzerinde iz bırakıp gitmek
kar üzerine kapanıp yüz koyup gitmek
gitmek, dağlar aşarak
ovalar geçerek...
Ve bilmek... ve bilmek, bilmek ki geç oldu artık
kervan çoktan geçmiş
göç çoktan ötmüş...
Bel bağladığın,
umut bildiğın
pınarın suyunu içmiş başkaları...
Pınarlar kupkuru
gökyüzü dupduru
bu yurda çok gördü Tanrı uğuru...
Şimdi hangi semte, nereye doğru
yüz tutup gideceksin kar yağa yağa?
Talih göre göre, baht baka baka
yüzüme bahar değil
kar geldi yine
bana vatan yolu dar geldi yine...

1993

Sevinmeğe vakit mi var?
 Sevinmeğe baht mı var?
 Sevinç Şimdi uzaktır,
 Sevinç burada yasaktır.
 Çağalan demiyorum
 Burada en ulu, kadim
 Anıtlar da çocuktur...
 Serin değildir yine
 Yurtta ağaç gölgesi,
 Yine derde sđinmiŐ
 Azerbaycan lkesi...

1993

Sana rüya gibi görünen
 bu dünyada
 gerçekten çocuklar ölüyor.
 Őeytanlar gülüyor
 yerde sürünen iekli çimenlere,
 oynayıp glenlere
 gidip gelenlere.
 Senin ryanda
 açlıktan ölenler var, oğul!
 Uyan, uyan
 diyecektim az kalsın.
 BađıŐla.
 Uyu!
 Keşke seni de uyandırmaya
 senin de dertli kanına bulanmaya
 bu dünyanın elleri,
 bu dünyanın Türk elleri.
 Uyu!
 Uyandırmasın seni
 uzakta kiŐneyen o at
 yanı baŐımdaki saat,
 ne de
 kızanda çılgına dönen
 bu gariban, bu yalnız halk,
 bu zavallı cemaat...

1996

Şimdi dırdırdan şikayetten
Baş götürüp kaçmak vaktidir.
Kapılan, daha çalınmadan
Sonuna kadar açmak vaktidir...

Şimdi her sestem, her gürültüden
Suskunluğa dönmek vaktidir.
Millet devlet zirvesinden
İnsana inmek vaktidir.

Şimdi ne dua, ne beddua
Ne adak demek vaktidir.
Dünya susmalıdır artık
Tannya destek vaktidir...

1995

Ben bu evde yaşamışım
bu basamaklar
çocukluğuma götürmez artık.
Ben o pencereden bakmışım
o pencere 40'lı yıllara açılmaz artık.
Ben bu sokakta yürümüşüm
yürüyorum yine
bu evin yanından
o pencerenin altından...
başımın üstünde geçmişim,
ayaklarım altında geleceğim...

1996

—

Dallan, başaklan
yere eğen
bar* mı yine?

Kafeste kuşun
göğüste kalbin yeri
dar mı yine?

Kışın gökyüzünden
yazın hasretten yağan
kar mı yine?

Her gün yaşatan
her gün öldüren
yâr mı yine?

Masallanın sonu
başında biri
var mı yine?

1996

* Bar: meyve, mahsul

—

Bu dünya buluşma yerimizmiş
hayat dediğimiz şeyle.
Bu dünya.
Tanıyla ayrılık noktası
inancın rüyadan önce
masala dönüşen gecesiymiş.
Aynılıktan ayrılmayacağımız
yol ayrılmıyımış bu dünya.
Bu dünya
şeytanların hapishanesi
meleklerin sürgün yeriymiş.

1997

❧

Ay ışığının
sapsarı ipi
düşmüş sulanna denizin.
O ipi
boynuma dolayıp
asmak istiyorum kendimi aydan
ayağım altından
bir kenara fırlatarak
Yer küreyi...

1997

❧

Yusuf Samedoğlu'na*

Üzüm gözüm kuma bulanmış
Başım nereye düşmüş, yatmış?
Ayaklarım gökte gider
İzim bulutlarda yiter...

Ellerim at yelesi örer,
Gözlerim karanlıkta görür.
Bu bir şeytan emeli mi?
Son menzilin temeli mi?

Gağa**, göklere uçmuştum,
İki ak kanat açmıştım,
Biri değdi mezar taşına
Düştüm, dolanım başına...

1999

* Çağdaş Azerbaycan'ın ünlü yazarlarından ve şairimizin ağabeyi Yusuf Samedoğlu 1999 yılında ölmüştür.

** Azerbaycan'ın batı bölgelerinde "ağabey" anlamında kullanılmaktadır.

Şeffaf Balık

tahta hedeflere atılırken göğsüme isabet edecek mermi bir
gün
yüreğimin enfarktüsü henüz yoldayken
denize geldim...
evlerin duvarların
renge solmuş kapıların kokusunu unuttum
denize açıldığında gözlerim
bekledim
söndü gecelerimin deniz özlemiyle dolu yalnızlığı
arzularının
düşüp kalkan borsasında denizin döviz pahalılığı...
içime deniz kokusu doldu
yok oldu Bakü duvarlarının ılık gölgeleri
Bakü koridorlarının adımlarla dolu gizemi...
Aynıdım
açık pencerelerin kaset sesli mutluluğundan
yeni binaların
ev ocak olamayacak içişliğinden...
denize dokunarak
kenara sekti günlerimin kurşun ağırlığı kayaya çarpan kur-
şun gibi

adımladım kayaların
adım adım, iz iz pürüzlü yüzüyle
toprağın denizin kupkuru kayaların bir de insan ömrünün
ar! yamadığım birliğinde...
içim? i ş.ylerin ölüm kalım savaşı
dışında Hazar
arada devasa destanı ölümün

toprağın deniz dolu avucuna indim
suya kayalara balıklara bulandım...
gönderdiğin rüyaları izledim

sağ olasin kaptan, rüzgarla dolu ömrüm
 yelken gibi...
 koptu yer yüzünden gidiş gelişlerimin ayağı...
 yüzükoyun düşüp geminin mavi güvertesine yüzdüm
 gönderdiğin deniz büyük
 her dalgası bir insar. ömrü
 dalgaların geçiş töreni akıyor durmadan
 ama sahil yok...
 Kaptan, uyanık ol, denizin dibi kayık dolu
 çarparsak: gemin batacak kaptan
 kaldırımların tozuna ineceğiz
 evler savuracak bizleri içine
 odalara takılacağız kaptan
 cesedimi bulamayacaklar...
 kalkacak gökyüzüne ömrümün ince bir ipe bağlı uçurtması
 ip kesilecek
 yeryüzüne akacağım yıldız gibi
 ölümümün yıldız akışı neyinse son nefesi olacak belki kap-
 tan...
 kaptan uyanık ol
 uyanık ol kaptan!
 Bir anlığına bile kapanmasın gözlerin...
 Tann insan diliyle söylüyor:
 - Yokum...
 duyuyor musun kaptan...

ama burada da deniz
 Hazar
 suyun içine açıyorum gözlerimi
 seni görüyorum
 aramızda duran

şeffaf

balığın

içinden...

azacık sarhoş yalnız gecelerde seslenen blues gibi
 okşuyordu denizi
 suda kıvrılan bedenin
 kadınlık
 annelik mantığı...
 yüz yüze durduk
 yüz yüze
 bir iki hoş söz arzusuyla atılmıştık denize
 ama ne sen konuşabildin ne ben
 etraf deniz...
 aylık ansızın gelebilirdi
 ve bir tek insan sesinden ürkerek
 bizi silebilirdi kendi dilimizle kendi ölümümüzle...
 biliyordun
 biliyordum
 yok olacağız
 yüzüp gitse şeffaf balık
 balık, olmalıydı
 balık kalmalıydı
 bizim olmamız için bizim kalmamız için...
 suda kayalar kapkara
 karanlıktan ışığa geçebileceğimin umutsuzluğu boğuyordu
 beni
 tek umudum sen
 sen de balığın içinden...
 "belki" sizlik seslendi yine
 karıştı denizin yeşiline
 denizdeki kayaların siyahına...
 dertlerim yayıldı denize
 çıktı su yüzüne ada ada
 balığa söyledim derdimi kalbimin jargonuyla...
 anlamadı
 şeffaf beden
 şeffaf beyin

şeffaf yürek
şeffaf dünya
kaderimizin şeffaflığı
şeffaf balık...

denizin içinde de
balığın içinden de geçmekteydi zaman
yavaş yavaş sürünüyordu denize doğru karanlığı gökyüzü-
nün
karanlıkla dolup biraz daha ağırlaştı deniz...
geceyle doluyordu gözlerimiz
ancak karpuz kabukları
ezik sigara kutulan kalacaktı az sonra
az sonra yegane umudum da geceye karışıp kararacaktı
geceye takılıp karanlıkta kalacaktı sana diyeceğim sözler...
nasıl söyleseydim?
denizde bir insan sözü bir insan ömrüne denktir
ben razıydım ölmeğe
ama senin ölmeni istemiyordum, umudum,
gözlerini kapatmak da kismet olmayacaktı bana
devasa
demir bir kapı gibi
durmuştu aramızda şeffaf balık

Sen.
Balık.
Ben.
Vakit geç,
Denizde gece...
yok olduk geceye fırlatılmış iki ufak gece gibi
elimi uzattım ileri yüzdü balık
balığın yerinde yaşlı Hintli gözleri gibi hüzünlü bir karanlık
sahile döndüm
çaldım toprakla kilittlenmiş kapısını sahilin

çok çaldım
çok çaldım
çok...
açtılar kapıyı
bir insan ömrünün âhini uzattım askılığa...
aldım ciğerlerimi
kollarımı
ayaklarımı
geriye kalan günlerimin saatlerini...
insanımı giydim üzerime yürüdüm kayalara doğru...
Sonra sola.
Asfalt yola.
İleri...
Abbas'ın dükkanından az öteye,
otobüs ganna.

AĞIT

Bir parça yer bulunmadı o gün
vaktin, mesafenin, mekanın, zamanın ve bahtın içinde
ki çağırıp seni oraya
açıkça soraydılar:
- Dünyaya gelmek istiyor musun?
Soran olmadı
kim, ne, ne zaman, nerede, hangi denizin sahilinde
olmak istiyorsun?
Erkek, kadın, kırlangıç, kaplan, kartal,
üzüm, hurma, elma ya portakal... ne olmak istiyorsun?
Taş, ağaç, çalı, türbe, sokak, araba lastiği, kaya etrafın-
da dönen gölge
ya da aydınlık bir Mayıs sabahı mı?
Koku, tat ya ses?
Karanlık ya ışık?
Yerine getirildi gıyabi hükmün
anlamadığın dilde yazılmış satırları.
Gözlerin açıldı
annenin yumuşak ve beyaz göğüslerine.
Hoşuna gitmedi babanın bıyıklarından ve ceketinden
gelen
tütün kokusunun acılığı.
Sonra deniz... dalgaları dünyadaki her şeyden korkunç
ve aziz
sesi her zaman kendi sesi,
rengi bazen yeşil bazen mavi bazen azıcık sarı
bazen bütün renkler birden...
Denizin üstünde gökyüzü, bulutlar,
bulutların siyah, beyaz, gri, kurşuni rengi
gökyüzü rengi...

Gökyüzünden sonra
 Bakü-Kislovodsk¹ treninin
 rüzgarlı sahanlığındaki açılmayan kapı.
 İlk defa bir ölüm korkusu.
 Sonra dut ağacının
 büyücü kocakan ellerine benzeyen dalına dolanmış
 yılan.
 Gümüşü parlaklığı Köroğlu kılıcı
 görünüşü ter taze.
 İkinci defa ölüm korkusu.
 Sonra her eşikte, odada, sokakta, sahanlıkta,
 her defa rayların üzerinden geçerken,
 ormanda, orada burada
 her yeni insanla karşılaşırken
 ölüm korkusu.
 Korkuyla umudun ittifakı,
 korkuyla umudun kuşatmasında kalmış ömür.
 Ve bütün bunların üstünde
 Tannı.
 Şimdi hangi ayda dirilmek isterdin?
 Dirilende ne, kim, kiminle
 hangi denizin sahilinde
 olmak isterdin?
 Dirilende
 Dilcan* dağlarının
 dolambaç yolları olmak
 fena olmazdı...
 Kurk üç yılında peş peşe sürünen
 gıcır gıcır, ağır askeri araçlar
 çığnemeseydi yaylaya giden yollar...

¹ Kislovodsk: Kuzey Kafkas'ta kaplıcalarıyla ünlü bir küçük şehir.

* Batı Azerbaycan'da (günümüzde Ermenistan sınırları içerisinde) bir bölge.

Yağmur omanlarının yakın ve azacıık acılı kokusunda
 tanıdık ağaçların, seslerin
 izlerin, kemiklerin
 yanından geçerek
 akşamüzeri ırmağa yaklaşan
 kaplan olmak fena olmazdı...
 Geceleri kirli yük gemisinin boş güvertesi,
 sonra yük vagonu, kokmuş at eti,
 ve Tokyo'daki ebedi hayvanat bahçesi olmasaydı...

Ağustos ortalarında
 Şüvelan'da**
 çitin biraz ötesinde
 yaprakları uç kalın parmak gibi
 gölgesi her zaman sıcak
 meyveleri san ve tatlı
 incir ağacı olmak fena olmazdı...
 1949'da sabahın erken çağında
 kınılmayacağını bile bile
 yanına gelmeseydi Haydar emmi...

Sabahın temiz havasına
 dünyadaki en tatlı dudakların gülüşüne
 denizin gıcıklığına
 merdiven olmak fena olmazdı...
 Sabahın temiz havasında beklenmedik bir haber
 dünyanın en tatlı dudaklarında istihza
 deniz açıklarında yabancı kruvazörler
 olmasaydı...

İşiklan yandığı gibi hemen sönen küçük istasyonların

** Bakü banliyösünde (Hazar sahilinde) bir kasaba ve sayfiye yeri.

yaz aylarında yeşilin, kış günlerinde beyazın,
Serpukovo'da*** durmayarak
Moskova'ya varan trenin
sesi olmak fena olmazdı...
Damından güz yağmurları akan yük vagonlarında
katillerle bir hücreye tıkılmış
şairler olmasaydı...

Yufkaya sarılmış peynirle
yeşil soğanın
bir de bir bardak beyaz sek şarabın
tadı olmak fena olmazdı...
Hatırlanmasaydı yabancı kırların,
şehirlerin,
meyhanelerin hasrethanesinde...
özgür olmak fena olmazdı...
Sonradan
özgürlüğü boğmak olmasaydı...
Fena olmazdı, olmasaydı.
Yerine getirildi hüküm.
Geldin.
Kaldın umutla korkunun kuşatmasında.
Çıktın.
Allah rahmet eylesin sana...

1969

*** İç Rusya'da bir kasaba.

Ş-17690

Vâkif Samedoğlu

1938 yılında doğdu.

Çağdaş Azerbaycan şiirinin en önemli temsilcilerindendir. İlk şiirlerini 1960'ların başlarında yazdı. O tarihlerden günümüze kadar edebiyat çevrelerinin sürekli dikkatini çekti; şiirlerinde kullandığı biçimler, konular sürekli tartışıldı. Bir taraftan rejimin yasakları, bir taraftan da statükocu edebiyat çevrelerin ve sansürün baskıları yüzünden şiirlerinin okuyucularla buluşması hiç kolay olmadı. Sürekli gündemde olmasına rağmen Sovyetlerin dağılmasına kadar geçen uzun süre boyunca sadece iki incecik kitabı yayınlandı. Şiirlerinin çoğu ilk defa 90'lı yıllarda yayınlanabildi.

Vâkif Samedoğlu'nun şiirleri çağdaş Azerbaycan edebiyatının en özgün örneklerinden olup, bu edebiyatın evrensel yüzünü de yeterince dolgun biçimde yansıtmaktadır. Bu kitap, hâten Azerbaycan'ın edebiyat ve toplum yaşamına aktif biçimde katkılarda bulunmaya devam eden şairimizin Türkiye'de yayımlanan ilk kitabıdır.

ISBN 975652715-3

9 789756 527153